

stolní
ČASOPIS

d V O Ř Ā N

VÝBĚR

první čtvrtletí

stolní rok

2022/23

DG a SOŠE

školy n. ro.

Protože nás to prostě baví

úvodní slovo

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

všichni si jistě všímáme, že podzim, a tedy první čtvrtletí letošního školního roku, pomalu končí. Venku je čím dál tím větší zima, dny se krátí a s nimi i náš volný čas – který v našem případě zabíjí nejen učení a domácí úkoly, ale i psaní a všechno, co k správě studentského týdeníku patří, což nám ale (po většinu času) až tak nevadí.

Za ty necelé tři měsíce jsme totiž právě v tom téměř neexistujícím volném čase stihli spoustu věcí. Napsali jsme desítky článků, obnovili režim vydávání tří textů týdně, začali pracovat na vzkříšení našeho Instagramu, měli schůzi v kralupské čajovně, výjezd do Městské knihovny v Praze, náš tým se rozrostl o tři nové členy a taky jsme konečně pozměnili Dvořanovu vizáž.

velkých projektů, na které se v následujících měsících můžete těšit.

ociťují únavu, i když jsme teprve na začátku. Ale pořád nás to baví.

láme...

lně usadte, uvařte si hrnek čaje, zapomeňte na chvíli na své každodenní ni na uplynulé čtvrtletí.

Doufáme, že vás to bude bavit alespoň přibližně stejně jako nás!

Příjemné čtení přeje

Tereza Lafková

šéfredaktorka

Dům pána, který nikdy nepřečetl žádnou knihu

fejton, nesmysly a vzpomínky

Byl to velký dům. Táta o něm říkal, že vypadá, jakoby ho postavili levně a rychle. Já nevím, já se na domy takhle nekoukám. A kdoví, možná by i táta říkal něco jiného, kdyby šel někdy dovnitř. Ačkoliv v přízemí to cítit nebylo a právě tam jsem trávila většinu času. Chodit do prvního patra jsem neměla v popisu práce. Ačkoliv... existovalo vůbec něco jako popis mojí práce? Neměla jsem smlouvu a nemyslím si, že člověk, který nikdy nepřečetl žádnou knihu, by se snažil psanou formou definovat, co očekává od lidí, kteří pro něho pracují. Ačkoliv znamená ta prostá skutečnost, že popis mé práce nebyl nikdy napsán, že ten popis neexistoval?

Ale to máte jedno, teď píšu (Myslím tedy – počkat, já a myslet?!), o tom domě. Byl to dům rodinný. Ačkoliv... Co je to rodinný dům? Ne, počkejte, tohle je vážný problém. Je rodinný dům taková budova, ve které žije právě jedna rodina (Kdyby tam žilo rodin víc, byl by to... komplex rodinných bytů? Fuj, názvosloví, pryč, pryč, rychle pryč!), nebo je rodinný dům budova uzpůsobená tomu, aby v ní žila rodina – nezávisle na tom, jestli tam žije, nebo ne? Je „rodinný dům“ definován půdorysem a záměrem architekta, nebo svými obyvateli (A jejich pocity, protože myslím, že rodina stojí hlavně na pocitech a že bez pocitů není rodina.)? No, a teď jsem nahraná, protože prostě nevím, jak to rozseknout, a přitom je to tak důležité! Rozhoduje to totiž o tom, jestli můžu ten dům, o kterém vyprávím, prohlásit za rodinný, či nikoliv.

Bylo to divné podívat se do prvního patra. Málem jsem napsala, že bych si přála, abych tam nikdy nevzkročila, ale až tak strašné to zas nebylo. Jen tam trochu běhal mráz po zádech. Snad už jsem toho pána (Toho, který nikdy nepřečetl žádnou knihu.) litovala, že v tak velkém domě žije sám. Sám? Měl tam dvě tiskárny (Ne na papír, trošku jiné a daleko větší, ale to máte jedno.), laser (No, to taky neřešme.), vlastně, když tak na to vzpomínám, nahoře byla i jedna normální tiskárna. A v pokojích, které asi architekt plánoval jako dětské pokoje nebo ložnici, se válely prázdné krabice. A ve sklepě, tam to žilo, tam bydlela sádra. Ano, sádra. Protože dřevo, které nebylo tak úplně dřevěné, bydlelo v garáži. V té, kde nebydlelo auto. Ani v té, kterou stavěla jiná levná pracovní síla, tam bude bydlet (Vlastně teď už určitě bydlí.) to velké auto. Nic víc nestojí za zmínku. Vlastně asi ani tohle nestálo.

Dům měl určitě i půdu, ale tam jsem nikdy nebyla. A bojím se pomyšlení, že tam asi bydlelo nic. Když se to vezme kolem a kolem, i prázdná krabice je lepší společník než nic. Lépe by se s ní povídalo, alespoň mně. Ale hlavně, prázdnou krabici můžete roztrhat, rozdupat, probodnout (Pokud máte místo, kde bydlí nůž či jiný nástroj, kterým se dá bodat.). Ale jsem optimista, a proto tvrdím, že na půdě, která ostatně třeba ani neexistovala, bydlel minimálně jeden pavouk, který byl natolik velký, že se dal vidět i bez lupy, obecně uznávaného vididla.

Když už jsme u toho vidu, vzpomínám si, že jsem z toho domu ještě něco viděla. Zahradu. A řeknu vám, nepřekvapilo by mě, kdyby si ten zelený a téměř dokonalý trávník potřeboval promluvit o smyslu své existence. Mně, nezávislému pozorovateli, připadal jaksí přebytný, stejně jako celé první patro až na pracovnu. Vlastně, vezmu-li to vzpomínání důkladně, vzpomenu si, že mi přišel přebytný celý dům, ale hlavně jeho majitel, člověk, který si ho vysnil a více či méně si na něj i poctivě vydělal, však víte, ten, který nepřečetl jedinou knihu. Neberte to, prosím, tak, že když si dovolím konstatovat, že v existenci toho člověka nevidím jediný praktický účel, znamená to, že nějaký spatřuji ve své vlastní existenci.

Ale zpátky do prvního patra, honem! Oficiálně jsem tam byla v jedné jediné místnosti. V pracovně. V té jediné místnosti, která se používala, jak si architekt představoval. Ale jen málo a občas, práce toho pána, který nikdy nepřečetl žádnou knihu, se nedala dost dobře dělat z pracovny. Ačkoliv je-li pracovna prostor, kde se pracuje, byl vlastně pracovnou i sklep, obývací, jedna z garáží (Možná to nebyla garáž, já nevím, je to už dávno a já navíc nejsem na garáže právě odborník, nehledě – já teda nehledíc, ačkoliv jsem před chvílkou užila ve spojitosti se svou osobou slova odborník – na to, že se navzdory své neobornosti v oboru garáží hlásím jako dobrovolník do polemiky o definici garáže.) a to je asi všechno.

Každopádně, ještě pořád jsem vám neřekla to nejdůležitější o tom domě, který možná byl postaven rychle, ale rozhodně ne dost rychle, protože pár, který v něm chtěl založit rodinu, se stihl rozejít ještě před jeho dostavěním. Ať už má práce měla, či neměla popis, nakoukla jsem i do několika dalších pokojů prvního patra, nespokojila jsem se s pracovnou, ačkoliv nabízela luxus zabydlenosti. A zjistila jsem, že je smutné chodit po domě, ve kterém je víc prostoru než života schopného prostor vyplnit. Tam, kde podle architektů měly bydlet děti, bydlí krabice. Prázdné krabice. Plány nevycházejí.

Anežka Malínská

Druhá světová válka z pohledu dítěte

rozhovor

Paní Brablecová se narodila v roce 1937, tedy rok před obsazením sudet Němci a dva roky před začátkem 2. světové války.

Jak a kde jste žila?

Narodila jsem se a dětství prožila v Praze-Libni. Bydleli jsme v malém domě obklopeném skleníky a záhony, vedle kterých následně přibyl provizorní kryt, kam jsme se schovávali při náletech. Můj tatínek totiž vlastnil zahradnictví, na kterém musel pracovat sám jen s maminkou. Pomocnou sílu jsme si dovolit nemohli, patřili jsme k chudině.

Vnímala jste již od mala, co se kolem vás odehrává?

To, že je válka, jsem začala vnímat až s nástupem do školy. Často k nám chodili na kontrolu inspektoři z Německa a výuku jsme začínali společným hajlováním.

Co atentát na Heydricha? Přece jen se odehrál v Praze-Libni.

To je pravda, nebylo to zas tak daleko. Cestou do školy jsem vídala nespočet vyhlášek a plakátů nabízejících odměnu za informace nápomocné k dopadení atentátníků.

Přišlo k vám někdy na kontrolu gestapo?

Přímo k nám naštěstí ne, ale hned do domu naproti, kde bydleli někteří naši známí, ano. Viděla jsem je tam kontrolovat mnohokrát. Vojáci v ulicích se časem stávali čím dál tím víc běžnější.

Viděla jste procházet Prahou zástupy Němců při jejich vysídlování z ČSR?

Ano, někteří z nich bydleli hned vedle nás, ale ještě předtím, než odešli, museli rozebrat barikády, které byly narychlo postaveny během Květnového povstání. K tomu měli ještě na kabátech bílou barvou potupně načmáraný hákový kříž.

Šla jste vítat vojska sovětské armády?

Samozřejmě, z okna jsme viděli projíždějící tanky, a tak vyšla celá naše rodina. S jednou mojí kamarádkou jsme natrhaly bezové květy, které jsme chtěly darovat vojákům. Obě jsme si vybraly stejného vojáka, ten tedy dostal květiny dvě a jeho kolega, který na to koukal, žádnou. Doteď na to vzpomínám a říkám si, proč jsme mu taky nějakou nedaly.

Co je Vaší nejsilnější vzpomínkou z tohoto období?

Nálety. Vždy, když se rozhoukaly sirény varující před náletem, museli jsme zakrýt všechny skleníky. To totiž létali Američané bombardovat Vysočany, a aby si skleněné střechy továren nespletli s námi, museli jsme všechno zakrýt a následně se rychle běžet schovat do krytu. Jednou se k nám ale nějaká zbloudilá bomba dostala. Našemu domu se "naštěstí jen" rozbila všechna okna a pohnula střecha, ale bratrovi mé spolužačky, který se schovával pod nedalekým mostem, střepiny usekly obě nohy.

Druhá světová válka z pohledu dítěte II

rozhovor

Pan Mareš se narodil v roce 1933 v Dolanech. Druhá světová válka začala v jeho první školní den...

Jak tedy vypadal Váš první školní den?

Do školy mne odvedla maminka, hrozně plakala a nebyla jediná, nebyly to ale slzy štěstí z toho, jak pěkně rostu a konečně se i něco naučím, nýbrž strachu a nejistoty.

Nastoupili jsme na školní dvůr a pan ředitel nám všem oznámil, že začala válka a s ní i mobilizace všech bojeschopných mužů.

Vaše rodina prý byla politicky činná?

To je pravda, můj strýc Josef Klouček aktivně bojoval proti fašismu, já jsem mu taky nevědomky pomáhal. Roznášeli jsme spolu po vesnici protifašistické letáky. A aby to nebylo podezřelé, vymlouvala se moje maminka na to, že je pouze se svým synkem na procházce.

Odhalilo gestapo Vašeho strýce?

Bohužel ano, přišli si pro něj, zajali ho a odvezli do Drážďan, kde ho 6. října 1941 popravili.

(V Dolanech se na jeho počest koná každoroční pochod, letos se uskutečnil již 50. ročník. pozn. autora)

Pokud se nepletu, tak Dolanami projížděly transporty smrti směrem do Drážďan?

Projížděly. Byly to obrněné vlaky, které se tady občas i zastavily. Během té zastávky se několika velmi šťastným vězňům podařilo utéci. Schovávali se tady v lesích, ale kdo mohl, snažil se je u sebe schovat. My sami jsme u nás ve sklepě za hromadou uhlí schovávali jednoho italského komunistu. Byl strašně hubený, museli jsme mu dávat najíst pomalu po lžičkách. Konce války se naštěstí dožil a vrátil se zpět do své domoviny.

Na co tak nejčastěji vzpomínáte?

Již odmala mě zajímala a fascinovala letadla, a když tady nedaleko Dolan směrem na Libčice jedno spadlo, byly to pro mne skoro Vánoce. Bylo německé, s klukama jsme se na něj byli podívat. Potom tady po Vltavě plula loď naplněná cukrem, ale dostala zásah a potopila se. Všichni jsme tenkrát běželi dolů k řece zachraňovat cukr. To byly takové, dalo by se říci, šťastné vzpomínky. Těch si člověk musí vážit. Pamatuji si ale i bombardování Kralup, či dokonce Drážďan, ta záře byla vidět až tady u nás.

Vy jste povoláním voják. Myslíte, že rozhodnutí přidat se k armádě ovlivnilo právě to, co jste prožil?

Je to možné, ale hlavní asi přece jen byla moje láska k letadlům.

Michal David byl pohřben

popkultura, psychika, společnost, esej

Poslední dobou si všímám, kolik diskuzí se rozvíjí o tom, co vlastně znamená, že se v popkultuře stále častěji vyskytuje tematika trudnomyslnosti, úzkostí a beznaděje.

Např. hudba je čím dál tím depresivnější, strach a vyčerpání jsou cítit napříč žánry. Povězte mi – kdy jste naposledy zaznamenali, že by vrcholky žebříčků obsadila písnička, která oslavuje život (a není o sexu)?

Současnost je podle mě tak hektická a náročná, že všichni jsou (nejen z aktuálního dění) mírně řečeno špatní. Bylo by tedy divné, kdyby umění na tento fakt nereagovalo. Ponurá muzika pro ponuru společnost, že?

Netvrdím, že je to špatně. Umění vždy odráželo stav světa a poskytovalo nám tak útěchu. Vždyť sama říkávám, že můj domov je v hudbě – a každý, kdo mě sleduje na Spotify a vidí, co poslouchám, asi ví, že to není domov zrovna veselý.

Co mě ale děsí, je to, na co už dlouho upozorňují nejrůznější eseje a články nejen od hudebních publicistů, ale i některých odborníků na duševní zdraví – všudypřítomný mýtus trpícího umělce přidal na síle i glorifikaci duševních onemocnění – která tu sice byla vždycky (viz romantizace sebevraždy v Romeovi a Julii), ale teď je už opravdu neúnosná. Spousta lidí kvůli necitlivosti sociálních sítí, které jim servírují pouze content reflektující náročnou dobu, vysloveně chce být patologická, protože jinak si podle názoru algoritmů nezaslouží pozornost. A tak se z úzkostných poruch stalo něco roztomilého, z ADHD něco jako módní doplněk, z depresí něco, co by měl každý chtít, a z traumat něco, co vám přidá na hodnotě.

Realita je taková, že psychické onemocnění navíc není něčím, co bychom si vybírali, ani to není nic atraktivního, ale zároveň to není nic, co by mělo nadále být demonizováno a stigmatizováno. Chce to spíš přístup plný laskavosti a pochopení. Je v pořádku nebýt vždycky OK. Každý někdy potřebujeme pomoc, každý jsme někdy na dně – a to je naprosto normální. Někteří z nás toto dno znají lépe než jiní – to ovšem neznamená, že je něčí bolest méně nebo více důležitá než bolest někoho jiného.

Podle mého názoru se zde spíše ukazuje naše přirozená potřeba cítit, že naše životy jsou smysluplné. Potřebujeme vědět, že ani naše strasti nejsou zbytečné, a proto si je přikrášlujeme. Jenže to, co tě nezabije, tě ne vždy posílí. K tomu ne vždy v ošklivosti leží krása a ne vždy se pro ni musí trpět.

Hlavní problém vidím právě v již zmiňované romantizaci těchto problémů, která je čím dál tím častější. Nemyslím zde snahu o detabuizaci psychických problémů, která je velmi důležitá a na místě, nýbrž rádooby relatable posty, kvůli kterým lidé akorát touží po pocitu, že na nich někomu záleží, který ale získají, až když si na svoje instagramové alter ego dají nálepku Nemocný, což jsem už říkala.

Nejvtipnější věcí na tomhle kultu ponurosti ale je, že umělec, který se proslavil např. tím, že psal o svých proplakaných nocích, nemá často už ani možnost vydat v budoucnu hudbu s nadějeplnějším podtónem – jeho pravidelní posluchači totiž nechtějí slyšet o jeho zdravém vztahu nebo věcech, které mu udělaly radost. Připomíná mi to báseň Bluebird od Charlese Bukowskiho, ve které v podstatě mluví o tom, že si nemůže dovolit být jemný, klidný, zranitelný a spokojený se životem, protože by to mohlo zničit jeho další dílo a to, jak se bude prodávat po světě.

Zahořklost tedy vydělává, je chtěná.

Nacházím tady protiklad k mindsetu minulých generací, kde všichni chtěli být neustále šťastní a neuznávali křehkost. Já osobně se často ve svém okolí setkávám s tímto přístupem hlavně ze strany mně blízkých dospělých, kteří se kvůli společenským normám nikdy nenaučili zdravě zpracovávat své emoce – museli být vždycky stereotypně silní. Proto neuznávají ani mou slabost.

I hudba našich rodičů byla znatelně veselejší než ta naše. To ale neznamená, že to neměli těžké. Studená válka, totalitní režim, výše zmiňované potlačování emocí atd. I tak – nebo možná právě proto – jim jedna z tehdejších ikon, pro nás už dávno mrtvý Michal David, zpívala, že chce žít nonstop a že se vším, co přijde, má chuť se rvát. A teď nám naše ikony zpívají, že už ani není důvod se snažit, což je další důkaz prohlubující se nešťastnosti a zároveň otevřenosti.

Takže mé shrnutí je následující: není pochyb o tom, že se ve světě rozvinula krize duševního zdraví. Umění to přirozeně odráží. Rapidní rozkvět společenského problému glorifikace nepříjemných emocí a dále i psychických patologií se proto dal čekat. Problém podle mě netkví v pochmurné hudbě a tvorbě; problém je ve společnosti a jejím přístupu k bolesti a její prezentaci v masmédiích.

Hrozně bych si přála mít možnost uzavřít to tak, že řešením je prostě najít nějaký balanc, ale tady není co balancovat. Chceme snad na jedné misce vah mít touhu moct říct, že jsme nemocní, protože podle fanoušků popkultury je to cool, a na druhé misce starý přehnaný optimismus a potlačování faktu, že svět není zcela v pořádku? A to jen protože jedna část lidstva utrpení uctívá (a potom trpí ještě víc) a druhá část jím pohrdá (a taky potom trpí ještě víc, akorát potichu)?

Pojďme se tedy každý na chvíli zastavit, podívat se do svého nitra (klišé, vím) a zkusit pozorovat, jaký postoj k tomu všemu máme.

Změna vždy začíná u každého z nás, společnost je přece jen tvořena z jedinců. Zkusme tedy sobě samotným nabídnout trochu soucitu a ten poté rozšířit i k druhým. Každý máme nějaké problémy a zasloužíme si lásku. Mohlo by ale pro naše zdraví (a i zdraví druhých) být škodlivé, že to vidíme jako něco, co je trendy, nebo naopak něco, co je zakázané.

Nechci to nijak zlehčovat, protože vím, že to opravdu není jednoduché. Ale možná je odpovědí zase laskavost.

A pokud potřebujete pomoc, nebojte se ji vyhledat. Nikdy na to nemusíte být sami.

Tak se opatrujme.

Terka Lafková

Pokud Vy nebo někdo ve Vašem okolí má jakékoliv obtíže, nebojte se vyhledat pomoc.

Linka bezpečí (Sdružení Linky bezpečí): 116 111 (nonstop), ZDARMA (pomoc pro děti, mládež a studující do 26 let).

Linka pro rodinu a školu (Cesta z krize): 116 000 (nonstop), ZDARMA (pomoc dospělým ohledně dětí – pro rodiče, příbuzné, učitele, vychovatele).

Linka první psychické pomoci (Cesta z krize): 116 123 (nonstop), ZDARMA (krizová pomoc pro dospělé).

Online poradna Nepanikař: <https://nepanikar.eu/poradna/> ZDARMA

Ze školy tři metry pod zem

true crime, únos

Taky jste jako malí záviděli americkým dětem, že se nemusí každé ráno trmácet do školy pěšky anebo dobíhat vlak a jednoduše si počkají, až před jejich domem zastaví výrazný žlutý školní autobus? Já tedy ano, ovšem nyní jsem vděčná za své cestování vlakem, neboť v něm mě snad nikdo zaživa nepohrbí.

Byl slunný červnový den a školní autobus plný 26 dětí se vracel zpět do kalifornského městečka Chowchilla. Řidičem byl zároveň jeden z učitelů jménem Ed Ray. Byl to právě on, kdo jako první spatřil zdánlivě rozbitou dodávku na opuštěné venkovské cestě a jako správný gentleman se rozhodl zastavit a nabídnout pomoc s opravou vozidla. Jakmile tak ale učinil, do autobusu vtrhli tři ozbrojení útočníci.

Řidiče nahnali do zadní části vozu a zatímco zbylí dva mířili na děti zbraněmi, třetí sjel s autobusem z menšího srážu do hustého houští, aby zakryli jasnou žlutou barvu.

Nějakou dobu tam jen čekali. Poté děti společně s Rayem přemístili do dvou zatemněných dodávek, kde oběti musely strávit ve tmě a 40stupňovém horku 11 hodin. Po setmění útočníci zastavili ve šterkovém lomu zhruba 160 kilometrů od Chowchilly.

Útočníci se zeptali všech na jméno, adresu a telefonní číslo. Od dětí si poté vzali kus oblečení a poručili jim, ať slezou po žebříku do díry v zemi. Brzy se dozvěděli, že se nachází v další dodávce, ale tentokrát ještě 3,6 metrů pod zemí a bez možnosti návratu na povrch, neboť útočníci žebřík opět vytáhli. Dole děti objevily několik matrací, zbytky jídla, trochu vody a provizorní záchod. Bez přívodu čerstvého kyslíku se vzduch brzy naplnil pachem moči a děti začaly hromadně zvracet. Ray věděl, že se musí pokusit o útěk nebo tady jinak zemřou, a tak společně se staršími žáky navršil matrace pod díru ve střeše dodávky a pokusil se ji nadzvednout. Po několika hodinách vyčerpávajícího hrabání se jim povedlo vytvořit díru dostatečně velkou na to, aby děti mohly prolézt ven. Na čerstvém vzduchu se ocitly opět po 12 hodinách. Z lomu utekly, kontaktovaly policii a pak už šlo všechno rychle.

Policie následně vypátrala všechny tři útočníky. Jednalo se o bratry Richarda a Jamese Schoenfeldovi a Fredericka Woodse. Trojice měla v plánu za děti požadovat výkupné ve výši 5 milionů dolarů.

I přestože všichni tři muži dostali u soudu 27 doživotních trestů bez možnosti předčasného propuštění, nacházejí se opět na svobodě.

Za láskou šel bych světa kraj...

Nebo za matkou své manželky

Jaroslav Vrchlický a jeho láska, literatura zábavně

Literatura... může se jevit jako naprosto nudný předmět, ale taky naopak. Věděli jste, že všichni čeští autoři nebyli takoví svatoušci, jak se zdá? Jestli nevěříte, tak já vás přesvědčím o opaku. Pojdte se mnou nakouknout pod pokličku toho českého literárního rybníčku. A co takhle začít trochou poezie a romantiky?

„Za trochu lásky šel bych světa kraj

šel s hlavou odkrytou a šel bych bosý

šel v ledu – ale v duši věčný máj, ... “

To jsou slavné verše Jaroslava Vrchlického... Komu je ale věnoval? Kým se inspiroval při psaní slavné Noci na Karlštejně, jaká žena pro něj byla jako Eliška pro Karla? Čekali byste, že jeho žena, i to je možné, ale jeho pravou lásku musíme hledat jen o kousek jinde.

Jaroslav Vrchlický se narodil v roce 1853 v Lounech. Vlastním jménem se jmenoval Emil Jakub Frída a byl to český spisovatel, básník dramatik a překladatel. Ano, to vše najdete, když zadáte jeho jméno do vyhledávače. Co ale nevíte, je, že už v mládí měl několik lásek. Jedna z nich byla Italka, jiná jeho vzdálená příbuzná, to všechno byly ale jen krátké pomíjivé lásky. Úplně jiné to bylo se spisovatelkou Sofií Podlipskou. Dlouhou dobu si s ní dopisoval o svém díle a ona mu ho chválila. Poprvé se dokonce potkali nedaleko Kralup, a to ve Veltruském parku. Později se pak scházeli na nejrůznějších literárních besedách. S největší pravděpodobností svoji lásku sdíleli, byl tu však pro tehdejší společnost velký problém. Sofie byla vdova, měla dvě děti a Jaroslav byl o necelých dvacet let mladší. Sofie se ale rozhodla tento problém vyřešit po svém. Dohodila Vrchlickému svoji dceru Ludmilu. Ta byla o necelých 10 let mladší a tím ho okouzila. Jejich manželství bylo šťastné, avšak Ludmilina matka, Sofie, se rozhodla, že s nimi bude sdílet společnou domácnost. To se Ludmile nelíbilo, stále měla pocit, že se Jaroslav zajímá mnohem více o její matku. Naopak Vrchlický považoval jejich manželství za šťastné a byl rád za jejich tři děti.

To byl nejspíše důvod, proč se Ludmila začala scházet s Jakubem Seifertem, hercem Národního divadla, který se stal jejím milencem a jejich poměr trval celých osm let. A ano, dvě ze tří Vrchlického dětí nebyly doopravdy jeho. I když o tom věděla skoro celá Praha, samotnému Vrchlickému se ta informace donesla až pomocí jeho sestry Emy. Ludmila mu následně poslala množství dopisů, ve kterých vše vysvětluje (ty byly uschovány do Národního muzea). Po tom všem se Vrchlický zhroutil, začaly mu časté migrény a jiné zdravotní problémy. V manželství však zůstal, kvůli své křesťanské matce a kvůli dětem, které mu i přes to vše přirostly k srdci. Na konci jeho života ho postihly dvě mrtvice a v roce 1912 ve svých 59 letech zemřel. Komu Vrchlický daroval všechny své milostné básně a romantické knihy už si můžeme pouze domýšlet.

Já doufám, že jsem vás tímto článkem zaujala, a že příště v hodinách literatury budete dávat trochu víc pozor, nikdy nevíte, co se dělo v životě autora, když knihu psal, tak se nad tím zkuste příště zamyslet.

BOBÍKOVÁ, Lenka. Tragický sňatek Jaroslava Vrchlického před 140 lety. O nevěře své ženy nevěděl v Praze jen on. Novinky.cz [online]. 2019 [cit. 2022-11-09]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/historie-tragicky-snatek-jaroslava-vrchlickeho-pred-140-lety-o-nevere-sve-zeny-nevedel-v-praze-jen-on-40292057>

PAVLÍK, Václav. Spisovatelka Sofie Podlipská, život jako z románu. Ale ne moc povedeného. Náš Region [online]. 2019 [cit. 2022-11-09]. Dostupné z: <https://nasregion.cz/spisovatelka-sofie-podlipska-zivot-jako-z-romanu-ale-ne-moc-povedeneho-144748/>

Neobyčejně obyčejný svátek

kultura, cestování, státní svátek

Ne, nebyla to oslava jmenin mé babičky, kdy by se všichni povinně sešli, a ani takový ten den, kdy máš svátek, protože se ti podařilo vypočítat, kolik je x. Byl to přesně ten den, kdy jsme většinou zalezli doma, anebo odjíždíme „na všemi milované“ rodinné výlety, STÁTNÍ SVÁTEK. Sice to nějaký ten týden bude, Václav si už na svém věrném oři odcválal, ale kdy jindy vzpomínat na svůj nejvíce dobrodružný státní svátek než na cestách.

Hodně často slýchávám, hlavně od babičky, že jsem až moc rozlitaná a věčně nejsem doma (Něco na tom asi bude.), a tak opět jedu se svou nezbytnou bagáží vstříc velkoměstu. Kdybych nebyla tak rozlitaná, nejspíš byste se ani nedozvěděli o malebném místě u Olomouce, které mi z celorepublikového volna udělalo jedno velké NEOBYČEJNO (Nový termín, ale právě neobyčejno vystihuje každým svým písmenem stopu, kterou ve mně Svatý kopeček zanechal.).

Svatý kopeček, vzdálený asi 5 km severovýchodně od centra, je oblíbeným místem pro rekreaci. Najdou si zde své milovníci kol, pěší turistiky i naši nejmenší, a to v blízké ZOO. Kopeček je nejen poutním zastavením, ale také místo s kulturními památkami, jako je barokní chrám Navštívení Panny Marie, moderní rozhledna z 80. let 20. stol. či dům proletářského básníka Jiřího Wolкера.

Umění ať už výtvarníků či architektů bych si nikdy nenechala ujít, a proto nezáleží kde, kdy a proč, ráda prozkoumám nová místa, a ukradnu si tak kousek každického umělce jen a jen pro sebe. Kousíček, který si schovám do kapsy, abych si mohla, jako teď (na zadní sedačce v autobusu), připomenout jeho atmosféru.

Přisáhám, že díky svému rozjímání vystoupím s větrem ve vlasech – zase se ocitnu pod divokým nebem a nohama přistanu na schodech k bazilice.

Ach, jak ráda bych se do jeho objetí vrátila.

Sunshine:)

Byl Einstein opravdu takový génius?

věda, slavné osobnosti, historie

Když se řekne jméno Albert Einstein, všichni si představíte úžasného vědce, který na fotce vyplazuje jazyk a který vymyslel ten všudypřítomný vzorec $E=mc^2$. Když se ale řekne Mileva Marićová, už si většina z vás nepředstaví nic.

Mileva Marićová byla srbská matematická a fyzička a také první manželka Alberta Einsteina. Poprvé se spolu setkali v roce 1896 na polytechnice v Curychu, kde tehdy studovala jako jediná žena své generace. Na konci svých tříd v roce 1900 měli oba dva velice podobné známky (4,7 - M a 4,6 - A). Výjimkou byla aplikovaná fyzika, kde Mileva dostala 5 - nejlepší známku, kdežto Albert pouze 1. Ona vynikala v experimentální práci, zatímco on v ústních, kde on dostal 11 z 12 bodů, naopak Mileva 5 z 12 bodů. Studentů tam tehdy bylo pouze šest, právě spolu s těmito dvěma. Titul dostal pouze Albert Einstein. Školu spolu odchodili, ale po ní se vzhledem ke společnému vztahu rozhodla Mileva vzdát své kariéry a naplno podporovat svého budoucího manžela. Einsteinova rodina byla ale zásadně proti vzniklému vztahu. Důvody by přitom v téhle době nedávaly žádný smysl. Mileva byla o čtyři roky starší, kulhala a údajně byla příliš intelektuální (na ženu), což tehdy bylo nepřijatelné, aby žena byla v této disciplíně muži blízká.

Začali spolu pracovat na několika projektech, na což neustále poukazovali v milostných dopisech, které si mezi sebou posílali. (Informace jsou ze zachovalých dopisů.) Albert Einstein nechal 13. 12. 1900 zveřejnit první článek o kapilaritě, který byl spojen pouze s Einsteinovým jménem. Avšak jak se později ukázalo, Mileva o tomto kroku věděla, a ačkoliv na tomto článku pracovali spolu, domnívala se, že jakákoliv spojitost s ženským názorem by článek mohla snížit hodnotu.

Asi nejvýznamnější objev Alberta Einsteina je teorie relativity. V březnu roku 1901 napsal Milevě dopis, ve kterém znovu zdůraznil, že tato teorie je jejich společná práce: „Jak šťastný a hrdý budu, když my dva společně dovedeme NAŠI PRÁCI NA RELATIVNÍM POHYBU do vítězného závěru.“

Poté se ale Milevě změnil život, jelikož se jí podařilo s Albertem Einsteinem otěhotnět. Brala to jako důvod k tomu, aby se spolu konečně mohli vzít, on ji ale místo toho odmítnul. Proto se na svůj druhý a zároveň poslední pokus rozhodla znovu zkusit ústní zkoušky, které by jí mohly pomoci k získání práce, bohužel však nedopadla úspěšně. Odstěhovala se tedy zpět ke své rodině do Srbska a vrátila se až v roce 1902. Mezitím porodila dceru Liserliu, po které se ale slehla zem. (Nejspíše byla dána k adopci.) Tím se na celou událost zapomnělo a Mileva se mohla znovu vrátit ke svému milému. V roce 1903 se Einsteinovi povedlo získat práci a to byl důvod, který ho dovedl ke sňatku právě s Milevou. Po roce (15. 4. 1904) se jim narodilo první manželské dítě, Hans Albert Einstein.

Rok 1905 je známý jako Albertův zázračný rok. Publikoval celkem pět článků (pod svým jménem) – jeden jev, dva o brownově pohybu, jeden o teorii relativity a slavný $E=mc^2$.

Mileva vždy články překontrolovala a sama je poslala do novin.

V roce 1908 spolu s Conradem Habichtem sestrojil ultracitlivý voltmetr. Práce se však připisovala převážně Milevě, jelikož jak jsem již psala, Einstein v aplikované fyzice příliš nevynikal. Jelikož byl ale patentovým expertem, bylo na něm, aby sám popsal přístroj, který se tak stal Einstein-Habichtovým patentem. Mileva Habichtovi sdělila, že se s Albertem navzájem milují a dají se brát za jednoho.

Ve stejném roce se dostalo Albertu Einsteinovi prvního uznání. O rok později mu bylo nabídnuto akademické místo v Curychu. Prvních osm stránek jeho poznámek z jeho přednášek bylo napsáno jejím písmem, stejně tak jako dopis z roku 1910, ve kterém stála odpověď pro Maxe Plancka, který se Alberta ptal na názor.

Druhý syn, Eduard se jim narodil 28. 7. 1910. Až do roku 1911 si spolu posílali ony milostné dopisy, naneštěstí si v roce Albert Einstein začal románek se svou sestřenicí Elsou Lowenthal. (Ta se později stala jeho druhou manželkou.) Spolu pak měli dva roky tajný vztah. Do roku 1914 zastával různé pozice na fakultách v Praze, Curychu a později i v Berlíně.

V roce 1919 Mileva souhlasila s rozvodem pod podmínkou, že pokud někdy Albert Einstein vyhraje Nobelovu cenu, dostane za ni Mileva své „právoplatné“ peníze. To se také o dva roky později naplnilo. V roce 1921 získal Albert Einstein Nobelovu cenu a Mileva dostala slíbené peníze. Za ně si koupila dům, ve kterém spolu se dvěma syny bydlela. Bohužel jejímu mladšímu synovi Eduardovi byla diagnostikována schizofrenie, a proto často pobýval v sanatoriu. Nakonec musel být hospitalizován. Kvůli těmto léčebným výlohám se celý život Mileva finančně trápila. A jelikož byla žena, která měla již dvě nemanželské děti, bylo pro ni těžké sehnat si práci. Uživila se pouze díky soukromým hodinám a nepravidelným alimentům, které jí zasílal její bývalý manžel.

O 4 roky později ve své závěti Albert Einstein napsal, že veškeré peníze za Nobelovu cenu jsou vlastně dědictvím jejich synů. (Týkalo se to i dalších případných zisků.) Po tomto sdělení začala Mileva uvažovat o prozrazení svých podílů na „jeho“ projektech.

V říjnu téhož roku jí ale Albert Einstein napsal dopis, ve kterém se k jejímu smýšlení vyjádřil s výsměchem. „Rozesmála jsi mě, když jsi mi začala vyhrožovat svými vzpomínkami. Přemýšlela jsi někdy nad tím, byť jen na vteřinu, že by nikdo nevěnoval pozornost tomu, co říkáš, vzhledem k tomu, že muž, o kterém mluvíš, dosáhl něčeho důležitého? Když je někdo zcela bezvýznamný, nelze tomuto člověku říci nic jiného, než aby zůstal skromný a mlčel. A to je to, co ti radím.“

Ačkoliv z Mileviny části rodiny a přátel přicházela snaha o to její jméno dostat na veřejnost, jí se ale nezamlouval pocit jít s pravdou ven a ukázat na „vinu“ Alberta Einsteina. Po další generace padaly také návrhy na zveřejnění dopisů, ve kterých se nacházel důkaz o jejich spolupráci, ty však byly všichni soudem zamítnuty a zablokovány.

Jejich dopisy a četná svědectví ukazují, že spolu tito dva úzce spolupracovali už od školních dob. Na svoji spolupráci poukazovali oba dva ve společných dopisech. Jejich vztah byl založen na lásce, která později byla neopětovaná, a na vzájemné úctě. Mileva kvůli Albertu Einsteinovi opustila své vlastní aspirace. Sama tehdy souhlasila s nezveřejněním svého jména, ale proč?

Byla šťastná, že s mužem, jako je on, může spolupracovat a přispět tak k jeho úspěchu. Měla pocit, že jsou jeden. Vzhledem k tomu, že byla sebevědomá, nepotřebovala poctu ani pozornost. A jak už to v úzké spolupráci bývá, jednotlivé příspěvky je téměř nemožné rozdělit.

Ella Netřebová

Škola čar a kouzel v Dejvicích

VŠ, IT, ze života

S příchodem podzimu začal na všech kouzelnických školách nový školní rok. Vystrašení prváci usedají do lavic, děsí se přemíry novinek a nevěřičně koukají na všechna nová pravidla, postupy i návody. Ta největší neznámá je ale ještě před nimi. V prvních pár týdnech dojde k rozřazení do kolejí, které budou ovlivňovat nejen přístup k budoucímu studiu, ale i úspěch u zkoušek.

Koleje jsou na fakultě v Dejvicích čtyři – Geekové, Tryhardi, Bigbraini a Propadlíci. Nesuďte je podle názvů! V oblasti magie jsou jedni váženější než druzí. To, že byli v primitivním prostředí středních škol opomíjeni a opovrhováni, je skoro znamením, že na akademické půdě budou oblíbení a vážení (mezi ostatními akademiky, samozřejmě).

Geekové jsou druhá nejpočetnější skupina a podobně jako ostatní se považují za tu jedinou správnou a vznešenou. Jsou to studenti, kteří žijí ve virtuálním světě, za monitorem a klávesnicí, a do fyzického světa chodí jenom na návštěvu. Jejich abecedou jsou ASCII znaky a obývají Discord. Staví tam virtuální domy, zámky i ulice. Píší neuvěřitelně rychle, dokonce rychleji, než mluví. V univerzitním kampusu je ale podle toho nepoznáte. Radši si všimněte jejich zevnějšku – na jejich vzhledu je jasně vidět, že jim na něm nezáleží. Dlouhé vlasy, umazané triko a hlavně notebook v ruce polepený magickými formulami. Kouzla ovládají nejlépe, a proto je rádi používají tak, jak se nemá, a pak se nadšeně chlubí ostatním, jak se jejich stroj na čáry zase rozbil a že si musí vymyslet vlastní zaklínadlo.

Další, trochu menší kolej, je pro Tryhardy. Mazánek paní učitelky na základní škole je oproti nim lenoch a nekňuba. Tryhard je jeho vyšší stupeň existence. Veškerý volný čas se učí a připravuje nebo plánuje, jak se bude učit a připravovat. Proč? Někteří z nich pro lepší známky, jiní pro stipendia, další to baví a ti nejvýše postavení z nich ani neví a nemají čas na to myslet, protože se pořád učí. Ve škole sedí v první řadě a nejvíce se zapojují. To je u nich lepší poznávací znamení než vzhled – jejich oblečení je stejně formální a strohé jako zbytek jejich účelného života.

Bigbraini jsou nejvzácnější studenti. Nežijí ani na internetu, ani v knihách, chodí jenom na některé přednášky a pár cvičení, mají volný čas, občas i pracují, a přesto školu zvládají. Jak to? Na takovou otázku se vždy zasmějí, pokývou hlavou a prohlásí, že není potřeba brát školu tak vážně. Stačí se nějak naučit na zkoušku, navíc už o tom někde slyšeli a nikdo nebude řešit, jestli prošli s A nebo E. Má to ale háček. Mnoho z nich přeřadí do koleje Propadlíků. Ani jim o tom neřeknou a musí si to sami vypořádat. Ti nejzarytější z nich si to přeřazení nepřiznají a budou tvrdit, že je z koleje nevyhodili a jenom mají smůlu na předmět a učitele.

Nejpočetnější je kolej Propadlíků. Na univerzitu se dostali s různými záměry a se stejně různými záměry i končí. Někteří si nezapamatují všechna zaklínadla, bojí se míchání lektvarů, zaleknou se příšer ve sklepech nebo děsivých znaků v knihách černé magie. Ti šťastnější z nich se z labyrintu univerzity dostanou už po pár týdnech, ti, co mají smůlu, se v něm budou motat několik let. Ti nejšťastnější kolej opustí a přidají se k nějaké úspěšnější...

Kolej v Dejvicích nevybírá kouzelný klobouk, ale každý sám svojí pílí, odvahou a přístupem. Proto přejte budoucím studentům nejen štěstí, ale i jasnou mysl. S její pomocí se snad letos Propadlíci nestanou znovu tou nejpočetnější kolejí.

Lukáš Rejnek, externí autor

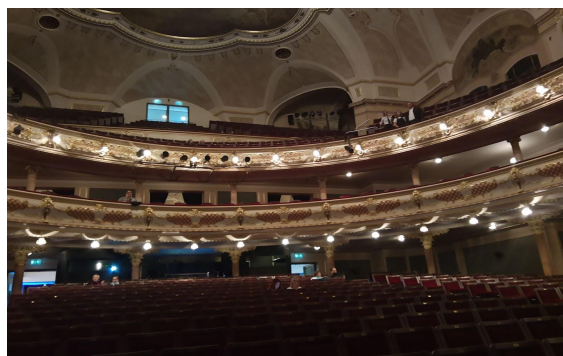

Legenda jménem Holmes

český muzikál, dojmy a recenze

Už dlouho jsem přemýšlela o tom, že bych ráda viděla nějaký muzikál, a zmiňovala jsem to pro jistotu i před mamkou. Mluvím samozřejmě o návštěvě divadla, filmových muzikálů už jsem pár zkoukla. Čas se s časem sešel a mamka mi ukázala stránky karlínského divadla. Tam jsem chvíli pátrala po něčem, co nepůsobilo jako velký bizár, až jsem nakonec narazila na hru Legenda jménem Holmes, která vypadala i vcelku dobře, a po dlouhém rozhodování jsme lístky koupily.

Dne 15. října ve 13:12 se s námi rozjel osobák směr Praha Masarykovo nádraží, cestou jsem si četla, takže to uteklo rychle a za chvíli jsme vystupovaly. Z nádraží to pak byl k divadlu kousek a měly jsme spoustu času si to tam projít. Zkusila jsem si i zahrát na klavír, který byl volně přístupný veřejnosti, ale jelikož jediná písnička, kterou umím nazpaměť, jsou Ovčáci čtveráci, tak jsem u něj dlouho nevydržela. Poté však přišel čas se usadit a vychutnat si představení.

Hra vypráví příběh o zoufalém autorovi, Arthurovi C. Doylovi, který si začíná uvědomovat nátlak médií, jelikož jeho smyšlená postava jménem Sherlock Holmes dostala kopačky. Doyle ale zjišťuje, že se mu postava plete do jeho soukromého života, ve kterém musí strpět svého protivného nakladatele a lásku ke slečně Hawkinsonové. Řešení pak nachází v zabití hlavní postavy...

Pokud jste někdo stejně jako já čekali, že to bude detektivka, tak jste vedle jak ta jedle. Příběh se soustředí hlavně na romantickou linku, tím nemyslím, že se příběh nikam neposouvá, jenom ta detektivní zápletka vlastně není tak důležitá a slouží spíše jako pozadí k vyřešení Arthurových/Holmesových pletek a pocitů.

Představení možná nepůsobí jako napínavá detektivka, ale diváka si získá často fungujícím humorem, písněmi, které sice nebudete mít potřebu si pořád pobrukovat, ale spíš vás jen tak pohladí po uších, a krásnými kulisami s herci, kteří si to užívají od začátku do konce. Zpět ale k humoru, byl to takový ten typický český kvalitní humor, který ale docela často těžil z tématu drog. Myslím si, že bylo fajn na toto téma udělat nějaké vtípky (A že se některé povedly!), ale zase odsad' podsad'. Jednou se mamce povedlo najít i politický podtext, zajímalo by mě, jestli ho tak zamýšlel i sám autor... Humor ale fungoval a až na pár kliše si troufám říct, že převažoval ten dobrý český humor.

Ještě menší zajímavost (nejspíš hlavně pro fanoušky seriálu), v jedné scéně, kde Holmes soupeří s dvakrát větším a mohutnějším chlapíkem, se na chvíli zastaví čas a nechá se prostor pro vniknutí do Holmesových myšlenek o tom, jak by mohl chlapíka obalamutit s pomocí logiky, podaří se mu to až na druhý pokus, ale i tak je to pěkné zpestření.

A teď k obsazení, dva původní (a zároveň i známější) protagonisté měli být Anna Fialová a Vojta Dyk, ale jak asi většina z vás ví, jsou dvě skupinky, které se střídají. My zrovna chytly tu druhou, kde si hlavní role zahráli Kristýna Daňhelová a Lukáš Janota, toto zjištění nás trochu zklamalo. Nakonec to ale oba zvládli skvěle a sympaticky zahrát i odzpívat a vlastně mě i docela bavili.

Role, kterých jsem ale vůbec nelitovala, byly ty vedlejší. Paní Hudsonová v podání Jaroslavy Kretschmerové (Dorota Machalová z pohádky S čerty nejsou žerty), byla skvělá, kdykoli vešla na jeviště strhla na sebe všechnu pozornost a rozesmívala diváky, dokud neodešla. Jaromír Dulava si pěkně odehrál ňoumu, Inspektora Lestrada, který všem i tak trochu přilnul k srdci. A Dr. Watson/Dr. Sigmund Freud hraný mně neznámým Denným Ratajským, byl milý, a působil na mě i jako nejvěrnější divákům. A asi bych neměla zapomenout na záporáka v podání Jana Sklenáře, kterého jsem sice taky neznala, ale bavil sebe i diváky a to je hlavní.

Další věci, která by neměly zůstat bez povšimnutí, jsou hudba, kulisy a provedení některých scén. Vezmeme to popořadě, hudbu dělal Ondřej Gregor Brzobohatý, a bylo to poznat. Pěkně to celé podtrhla a hodila se k tématice detektivky a starého Londýna. Chtěla bych tím vyzdvihnout i práci dirigenta, který si s tím vším poradil, a jelikož jsme seděly ve předu, měly jsme možnost ho i vidět na obrazovce, která byla určena pro herce. Takže máme vzpomínku na to, když se k dirigentovi dostal kouř z pódia, a ten pak musel jednou rukou dirigovat a druhou ten kouř odhánět, aby mohl vidět, koho vlastně diriguje.

Zaujala mě i práce s kulisami a hra s divákem. Nejvíce se mi líbila scéna, kdy to vypadalo, že jede směrem do publika vlak a pak ho rozložili a byly z toho vagony, kde si herci zase hráli se stíny. Za zmínku stojí i scéna, kdy dva hrdinové padají do vody a je to provedeno tak, že jsou opravdu spouštěni po provaze dolů s modrým pozadím vody. Párkrát se pak stalo, že se protagonistům povedlo upoutat pozornost a zatím, co jsem si myslela, že si Holmes obléká kabát a odchází, on se zničehonic objevil jinde a v jiném obleku. Celkově teda cením i tu rychlost, jakou se herci zvládli přemísťovat a převlíkat.

A na závěr? Muzikálu dávám tak 7 z 10 bodů, nemám sice porovnání, ale bavil mě a na české poměry je to nejspíš dílo, které stojí za to vidět, a za které se určitě nemusíme stydět. A dokonce se dočkal dlouhých ovací ve stoje, takže pokud tohle Pražáci nedělají u všech představení, tak to byla asi fakt pecka.

Klára Sitařová

Italská cuketová polévka

recept ze školní jídelny

Ingredience na 4 porce:

- 60 ml olivového oleje
- 1 lžice česneku nasekaného na jemno
- hrst nasekaných bazalkových lístků
- sůl, pepř
- 1 kg cuket nakrájených na kostky
- 750 ml kuřecího nebo zeleninového vývaru
- 60 ml smetany na vaření
- hrst nasekané petrželky
- 50 g strouhaného parmazánu + na podávání

Příprava:

Na středním plameni rozehřejte olivový olej, opékejte česnek, bazalku a osolenou cuketu pomalu cca 10 minut, občas zamíchejte, až cukety zezlátnou a změkknou. Opepřete a zalijte vývarem. Vařte 8 minut. Potom odstavte a 3/4 polévky rozmixujte do hladka.

Do rozmixované polévky vmíchejte smetanu, petrželku a parmazán a dochuťte solí a pepřem. Na talíři dozdobte parmazánem. Podávejte s opečeným chlebem. Pro gurmány je super opečená focaccia (italský chléb).

Dobrou chuť!

Kolektiv ŠJ

... TAK CO?
LÍBIL O?

nový
Dvořan
rozdyj žyden

(nasrnujete QR
zod na mihli-
reni z odlicu)

u nás v mailu

